

Wat moeten we aan met schijnbare tegenstrijdigheden in de Bijbel?

---

1. Heeft de Bijbel nog gezag?

Deze vraag is een beetje misleidend. De kwestie waar het om gaat is niet of de Bijbel nog gezag heeft, maar hoe het gezagsterrein van de Bijbel moet worden afgebakend. En onlosmakelijk daarmee verbonden is de vraag hoe de Bijbel moet worden uitgelegd.

In onze tijd valt niet zozeer een gezagsontkenning, als wel een *gezagsbeperking* op te merken. Eerlijkheidshalve moet daarbij worden opgemerkt dat er ook aan *gezagsuitbreiding* gedaan wordt. Daarover willen we het nu niet hebben¹. Men wil het gezag van de Bijbel *beperken* en laat de uitleg bepalen door normen die buiten het terrein van de Bijbel liggen. Deze normen ontleent men bijvoorbeeld

---

¹ Vergelijking van de diverse geslachtsregisters laat zien, dat ze niet een puur rekenkundige maar een *morele* waarde hebben. Het is niet de bedoeling er een sluitende chronologie op te bouwen. Sprekender voorbeeld: Als iemand op grond van de uitspraak van Jozua: 'Zon sta stil (...)' leert dat de zon om de aarde draait, dan geeft hij de Schrift iets in de mond wat zij niet pretendeert te leren en doet hij aan gezagsuitbreiding.

aan het terrein van de natuurwetenschap, het historisch-archeologisch onderzoek, de hedendaagse ethiek en moraal, enz. Deze normen zijn natuurlijk niet absoluut van aard, aangezien de mens zelf erbij betrokken is. Het zijn in feite buitenbijbelse normen.

2. Tegenspraak

Zodra het echter om zgn. tegenstrijdigheden in de Bijbel gaat, hebben we met een zuiver bijbelse norm te maken. Althans, dat lijkt zo. Wanneer iemand twee bijbelgedeelten leest die hij niet met elkaar kan rijmen, dan ligt het voor de hand dat hij zich afvraagt of het Gods bedoeling is dat wij de Schrift in alles *letterlijk* nemen. En laat ik nu vooropstellen dat er inderdaad *tegenspraak* in de Bijbel voorkomt. Ik gebruik hier met opzet het woord 'tegenspraak', niet de term 'tegenstrijdigheid'. Als Jan zegt: 'De kerk staat rechts van de school', en Piet zegt: 'Hij staat links van de school', dan is er tegenspraak. Maar er is toch geen tegenstrijdigheid, namelijk wanneer Jan *vóór* en Piet *achter* de school blijken te staan.

Er is dus wel tegenspraak, en die vindt zijn oorzaak in drie dingen:

(1) Ten eerste doordat de Bijbel Gods Woord is. Als we bij het lezen van de Bijbel nergens moeilijkheden zouden vinden, zouden we met recht het goddelijke karakter van de Schrift in twijfel mogen trekken. Zo leert de Schrift aan de ene kant dat iemand die gelooft voor eeuwig behouden is, en dat niemand Gods kinderen uit de hand van de Vader kan rukken. Dat is de lijn van Gods genade.

Aan de andere kant wordt er duidelijk gesteld dat iemand die afwijkt op een weg is die naar het verderf leidt. Dat is de lijn van de menselijke verantwoordelijkheid. Zal ik nu op grond van die tegenspraak, hetzij de ene waarheid, hetzij de andere opgeven? Of kan ik proberen een soort middenweg te vinden? Of kan ik het gezag van de Bijbel om op dit vlak het laatste woord te spreken, in twijfel trekken?

Welnee, we laten eenvoudig *beide* aspecten van de goddelijke waarheid staan waar ze staan, en we passen ze toe daar waar de Geest van God wil dat we ze toepassen. De twijfelmoedige gelovige richten we op met het woord: 'Niets kan ons scheiden van de liefde van God in Christus Jezus, onze Heer', en de in zonde gevallen christen houden we de vermaning voor: 'Wie naar het vlees leeft, zal sterven'. En als we eenmaal zullen kennen zoals we gekend zijn, zullen we zien dat de beide lijnen volkomen parallel lopen.

Wat moeten we aan met schijnbare tegenstrijdigheden in de Bijbel?

(2) Er is ook tegenspraak doordat dezelfde gebeurtenis soms vanuit twee verschillende gezichtspunten worden belicht. Waarom zou ik ook nu niet bij beide dingen leven, en ze in hun gegeven kader beschouwen? Laat ik eenvoudig aannemen wat Matteüs beschrijft en de les daaruit trekken, en ook zoals Lucas het beschrijft en de les opmerken van zijn beschrijving. Misschien dat we een bepaalde synthese tussen de twee beschrijvingen kunnen vinden, maar ook al vinden we die niet, laten we ons dan niet erboven stellen door hetzij de ene schrijver, hetzij de andere van een fout te betichten. Neem beide aspecten zoals de Geest van God ze in het Woord weergeeft.

(3) Dan is er nog een derde soort tegenspraak, en dat kan werkelijk een tegenstrijdigheid zijn, namelijk wanneer er door de overschrijvers van de handschriften een fout is gemaakt. Een duidelijk voorbeeld daarvan vinden we in de leeftijdsopgave van koning Achazja, koning van Juda. Volgens 2 Koningen 8 is hij zijn koningschap op 22-jarige leeftijd begonnen, en volgens 2 Kronieken 22 was hij toen 42 jaar oud. In het oorspronkelijke is het verschil in schrijfwijze zo miniem, dat een fout bij het kopiëren gemakkelijk kon voorkomen.

3. Onze logica

Tegenstrijdigheden van de laatste soort kunnen we buiten beschouwing laten, omdat ze het principe niet raken. De tegenspraak van de eerste categorie is ook niet onderworpen aan ons oordeel, want uiteindelijk zijn Gods gedachten hoger dan de onze. Het gaat ons dus om verschillende beschrijvingen van een en dezelfde gebeurtenis, om verschillende opgaven van aantallen, waarbij niet aan een kopieerfout te denken is, enz.

Wanneer iemand nu bij de twee weergaven van de volkstelling van David een verschillend aantal getelden aantreft, of bij Matteüs een andere beschrijving van het kruislijden vindt dan bij Lucas, dan mag hij menen hier een bijbelse norm te vinden om het gezag of de uitleg van de Bijbel door dit verschil te laten bepalen, maar dan heeft hij toch geen zuiver bijbelse norm. En wel om de eenvoudige reden dat hij zijn eigen logica inschakelt. Er is tegenstrijdigheid volgens zijn gedachten. Waar het echter op aankomt, is de vraag of wij onze gedachten en overleggingen onderwerpen aan de gehoorzaamheid van Christus.

Er zijn namelijk twee houdingen mogelijk. De éne waarbij ik zeg: 'Volgens mijn logisch denken is dit niet te rijmen. Dus wil de Bijbel kennelijk niet zo letterlijk

genomen zijn en pretendeert hij niet onfeilbaar te zijn, enz.'. De andere houding is deze: 'Ik kan dit met mijn logisch verstand niet rijmen, maar het staat voor mij vast dat ik de Bijbel heb te nemen zoals het geschreven staat. Zo heeft Christus Zelf het Oude Testament aangenomen en gehanteerd, en de apostelen eveneens'. En deze wijze van benadering maakt uit of ik als gelovige de stem ben van de Vader, of de stem van de duivel. Als ik mijn eigen gedachten maatgevend laat zijn en het Woord van God volgens die gedachten ga uitleggen, of het in zijn gezag ga beperken, dan doe ik in feite hetzelfde wat Simon Petrus deed toen hij tegen de Heer zei: 'Dat zal U geenszins geschieden', en ben ik een spreekbuis van Satan zoals hij het was.

4. Enkele voorbeelden

Laat me een paar praktische voorbeelden hiervan geven. In Matteüs 1 wordt het aantal geslachten van Abraham tot op Jezus Christus bepaald op 42 geslachten. Maar men hoeft slechts 1 Kronieken 3:11-12 na te gaan om te zien dat in de tweede tabel van veertien geslachten drie koningen zijn weggelaten. En vergelijking met Lucas 3 laat zien dat deze schrijver over dezelfde periode 56 geslachten telt. Mag ik nu de conclusie trekken dat hier een historische onjuistheid is? Wil de Bijbel dus op dit gebied geen gezag hebben?

Nee, wat we te doen hebben is ons af te vragen wat de bedoeling van God met dit geslachtsregister is. Bevat het een zuiver 'rekenkundige weergave', of worden hier de geslachten opgetekend zoals ze voor God bestaan? En waarom worden juist deze drie koningen weggelaten? Kijk, dan heb ik kans dat ik een les van God ontvang, waarmee ik iets kan doen. Net zo goed als er een les zit in het feit dat in het register van Matteüs Sara, Rebekka en Lea niet worden genoemd, maar Tamar, Rachab en Ruth wel. Dan krijg ik een les, omdat ik me onder het Woord gesteld heb en niet erboven.

Het verhaal van de volkstelling van David verschilt niet alleen in weergave van het resultaat (het aantal getelden), maar ook in de aanhef. In het ene geval staat er dat de Here David aanzette om het volk te tellen, in het andere geval wordt dit aan de satan toegeschreven. Voor ons gevoel is hier een tegenstrijdigheid. Maar als ik beide aanneem en vraag: 'Heer, wat hebt U mij hierdoor te zeggen?' en dit vergelijk met het licht dat andere Schriftgedeelten erop werpen (bijv. Job 1 en 2), dan gaat de Schrift tot *mij* spreken in plaats van dat *ik* de Schrift ga beoordelen.

Ten slotte nog dit. Veronderstel dat de spijziging van de 4000 en die van de 5000 in twee verschillende evangeliën zouden staan. Ik ben ervan overtuigd dat men dat zou hebben aangegrepen om de betrouwbaarheid van de Bijbel in diskrediet te brengen. Twee spijzigingen? Dat is toch niet aannemelijk? Matteüs of Marcus, of ... heeft wat met de cijfers gegoocheld. Maar nu staat de ene spijziging in alle vier evangeliën, en de andere in twee ervan! Heel wat tegenspraak in de Bijbel, zoals de verschillende plaatsing van de tempelreiniging, het genezen van blinden vóór of na het verlaten van de stad, enz. zou verdwijnen, of althans blijken geen tegenstrijdigheid te zijn, als we hieraan meer aandacht zouden schenken. Laten we steeds de nauwkeurigheid van de Schrift in acht nemen en de lessen leren die daarin voor ons gelegen zijn.

We kunnen over de kwestie of het Woord van God en de Bijbel volkomen identiek zijn misschien van gedachten verschillen, hoewel het naar mijn mening onmogelijk is dit onderscheid te maken. Op zichzelf echter is dat niet de hoofdzaak. De grote vraag voor ons is of wij de Schriften beschouwen en gebruiken, zoals de Heer Jezus en de apostelen dat hebben gedaan. Zijn wij daarin hun navolgers, of weten wij het beter dan zij?

Oude Sporen 2015

